

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiu, 17 Februarie (1 Martie) 1891

Nr. 7

Doine populare.

Culese de **N. Simulescu**. — Nădăștia-superioară.

(Urmare și fine).

Frunză verde strugurei.

Frunză verde strugurei
Pe marginea Dunărei
Spal-o fată hainele.
Când hainele le storcea,
Cătane pe drum trecea,
Fata dacă le vedea
Lacrămile îi curgea.
Cătane din graiu grăia:
Fetișoară, draga mea,
De ce-ți curg lacrămile,
Când vezi tu cătanele?
— Cătane, dragile mele,
De ce-mi curg lacrămile,
Gând ved eu cătanele? —
Am avut și eu un frate
Și 'l-a dus Neamțul departe,
Unde nu-i soare, nici iarbă,
Numai sânge până-n barbă.
— Cătane din graiu grăia:
Taie-ți, mândro, părul tău
Și-l fă pod peste Brașeu,
Că-i găsi pe frate-tău.
— Podul sora 'l-a gătat,
Pe frate nu 'l-a aflat,
Pe cătane-a blăstemat:
Să umble din țeară 'n țeară,
Ca banul dela câmară;
Să umble din sat în sat,
Ca cânele cel turbat. —

Foaie verde de săcară.

Foaie verde de săcară,
'Mi-a venit o veste-aseară,
Că mândra zace să moară;
Nu știu, Doamne, ce m'aș face,
Să mă duc, s'o ved cum zace;
Să petrec dealurile,
Să-î aduc leacurile:
Din trei pomi, trei rămurele,
Să le scot noaptea la stele,
Preste ți, la-ameați, la soare,
Să pun pe mândra-n picioare.
Pe mândra ce o-am avut
S'o scap pe acest pământ,
Să trăim tot cu dulceață
S'o leagăn pe-a mele brață;
Să trăim, să-mbătrânim,
Pân-atunci să ne iubim.

Când ne-or duce în pământ
Amândoi într'un mormânt,
Să ne-'ngroape laolaltă,
Să se mire lumea toată.
Să ne-așede-'ntr'un mormânt,
Cu fața la Răsărit.
Din mormentu-'ntunecat
Să răsără-un brad frumos,
Din partea decătră ea
Să răsără-o rămurea;
Vântul când s'o clătina,
Amândoi ne-om legăna.

Pe dinsus de Orăștie.

Pe dinsus de Orăștie
Merg doi frați în cătănie.
Dis-a frate cătră frate:
Pune, frate, mâna-n șele
Și-mi trage una de jele;
Pune, frate, mâna-n cliciu
Și-mi trage una p'aici.
Dis-a unul cătră altul:
Noi, frate, ne lăsăm satul,
Satul și măicuțele,
La cari le-am supt țitele. —
Sciut-ai tu, maică, bine,
Că m'a prinde Neamțu-'n mână,
Nu 'ți-oiu mai coși 'n grădină,
N'oiu mai mulge oi la stână;
Ci-oiu muri-'n țeară străină,
Cu pușca plină pe mână. —

Bêtrâna.

— De **Enea Hodoș**. —

Întinsă pe patul de boală, galbină și cu ochii stinși își așteaptă odorul acasă. Odorul nu e altceva, decât ia, un biet zidar, care lucrează ca simbriaș la alt zidar.

Îl scie dus la muncă, unde pleacă dimineața și de unde nu se întoarce până în noapte, târziu ori mai puțin târziu, prea de vreme nici-odată, dar' totdeauna plin pe cămeșe de praful ruginiu al cărămișilor mestecat cu al varului, și cu mirosul acela vecinic de tutun prost și de alcool.

Ea n'ar băga în seamă nici praful, nici mirosul ce răspândiau hainele lui, n'ar simți nici chiar boala, dacă 'l-ar simți pe el aproape.

În totdeauna, când sosia dela lucru, îl întreba veselă dacă a venit? dacă e flămând? dacă e

ostenit? Se întempla de ea se culca înainte de a sosi el, îi aprindea lumina de se, o pune la mijlocul mesei și-l privia cu duioșia sufletului simțitor, așteptând să-i soarbă toată vorba.

El? Să te miri, tăia o față sarbădă; îți venia să crezi, că ar fi dorit mai bine să-l injure. Vorba bună eșită din gura mamei sale îl supăra, răspundea scurt și sec, câte-odată năcăjit, ori nu răspundea nimic. Îl întreba cumva bătrâna a doua-oară același lucru, el își perdea răbdarea și da un răspuns răstit; încerca bătrâna biata să-l domolească cu bunătate, cu atât el se înfăbenta mai rău.

Să te fi pus să-l întrebi mai târziu, că de ce-i așa? negreșit, n'ar fi știut da răspuns lămurit, dar' poate-că ar fi roșit.

Când, în sfârșit, bătrâna își ștergea în tăcere ochii de lacrimi și se uita în gânduri la colțul maramei ce-l frământa ușor printre degete, atunci totuși îl cuprindea un fel de părere de rău și 'i-se ivia în minte răposat tatăl-seu, pe care îl iubise și dela care, dealtfel, primise bătăi dîlnice, deși ajunsese flăcău de douăzeci de ani și lucra alături cu bătrânul. Acesta era titlul obicinuit ce îl da tatălui său, veți bine, numai când vorbea despre el cu alții. Mamei sale putea să-i dîcă și deadreptul „tu bătrână“ sau „măi bătrână“, — ea ântăiu era femeie, și a doua învățase să-'și ascundă supărarea mai totdeauna.

Astfel morocănos din firea sa, fără să fie înrăutățit, găsia o mulțumire de căpetenie în beutura. Partea mai mare din banii puținii ce îi câștiga în fiecare Sâmbătă mai bucuros îi chieluia pe rachi: se mângăia cu închipuirea, că rachiul omoară foamea. Toți tovarășii sei erau încredințați prin experiență proprie, că într'adevăr beutura cea mai bogată în alcool strică pofta de mâncare. Despre faptul, că lucrătorul trebuie să o bea, nu mai era între dînșii nici cea mai mică neînțelegere: se bucurau, că pot să o consume fără-ca stomachul să ceară și ceea-ce nu pot să-i dea; — la un muncitor sărac alcoolul n'are să producă apetitul, nici să ajute mistuirea; ear' cine e domn, poate consuma în alt chip, căci altul e și stomachul lui.

Al sărăciei era în mare parte meritul, că nu se făcuse bețiv de frunte. Din bănișorii ce-'i ridica la sfârșitul săptămânii avea să dea și pentru trebuințele căsii, căci bătrâna puțin câștig făcea cu zarzavaturile și merele ce vindea în piață.

Sâmbăta era, cu toate aceste, ziua când odorul mamei se îmbăta regulat. Cum se resfirau pe la șese ciasuri dela lucru, câțiva credincioși colegi se adunau la birtul lor, unde puteau consuma și pe credit, — mai ales, că birtașul era Român, — și începând cu păhărelul, sfârșiau cu sticla rotungică și cu sgomot de lăutari și femei. Colo în dorile Duminecii sunt de obicei

chefuiți tun cu toții, cu lăutari și femei cu tot în deplină solidaritate.

Nimic, absolut nimic necuviincios nu găsia în treaba asta. A-și petrece în felul acesta era, din contră, pentru el o vitejie. Mumă-sa își dîcea: las' să facă acum, că e tinăr, abia de douăzeci-și-cinci de ani; apoi doară și domnii ăia își petrec câte-odată și mai și... o scim noi, că în oraș am crescut amândoi; ficiorul meu scie și citi și scie așa mai rău, pe vremea mea nu scia nici atât... dar' petreceri erau și p'atunci, strașnice petreceri! capete sparte nu erau lucruri prea rare...

Luni dimineața une-ori el o întreba tot cam scrintit:

— Mamă (atunci nu dîcea „măi bătrână“), mamă, cum sunt eu, când sunt beat?

Mumă-sa răspundea zimbitoare:

— Ca un nebun, dragu mamei!

Cu alt cuvânt nu-l certa. Dar' cuvântul acesta îl făcea să ridă și să fie mai vorbăreț. Ei îi părea cumplit de bine să-l audă, că se ocupă cât de cât și cu dînsa; morocănos și ursuz îl vede deajuns în alte zile.

Sunt trei săptămâni întregi, decând boala o legase de pat. N'a fost de atunci seară, în care, așteptându-și copilul acasă, să nu fie cuprinsă de gândul morții. El nu înțelegea durerea ei mută, de a se vedea murind așa de părăsită. Se mulțumia să-i plătească doftoriile ce 'i-le ordonase medicul, sau să-i aducă în buzunar câte ceva: nisce bucățele de zahăr, o portocală, ori o sticlută de vin. Bătrânei nu 'i-se părea a bine schimbarea asta în firea lui. De altă parte, îi era spre greutate să-l scie scos din văgașul său; mai ales ar fi dorit, ca Sâmbetele să le chefuiească în voea lui cea vechie.

El nu se îndoia, că bătrâna are să se facă bine: cei șeszeci de ani nu sunt mare lucru, și mai fusese bolnavă și de altădată. O credință prinsese într'însul rădăcini, și anume, că: ea nu poate să moară, câtă vreme el e de față.

Într'una din dimineți ea se simțea rău cu desevîrșire. De întrămat nu mai avea acum nici o nădejde.

— Astăzi 'ți-e mai bine! a dîs el cu pălăria în cap gata de ducă.

Era o zi de Vineri, și ea par'că ar fi voit să-'i dîcă să rămână acasă. Se temea de Vineri și a răspuns:

— Să nu te duci încă... ar fi bine poate să chiemi pe...

'L-a privit în față, 'i-s'a părut, că nu-'i place să-'l oprească în drum, și 'și-a îndreptat vorba:

— Du-te, puiule, du-te, pare-că 'mi-e mai bine... Să vii, să vii curând...

Cuvintele din urmă le-a dîs încet, el nu le-a audît.

După-ce a plecat, o babă din vecinătate venia și astăzi, ca și ieri și alaltăieri, să slujească pe cea bolnavă și, drept răsplătire, să mai culeagă cutare măruntș de prin casă, pe ce putea pune mâna. Și ea era săracă...

Cătră seară, neliniștit, s'a întors acasă. Mereu 'i-s'a părut, că vede sosind o fetiță din vecini, de-l chiamă în grabă acasă. Acum, că o vedea neschimbată, s'a liniștit. Ea a cerut să nu-'i stingă luminarea. Frica nu o părăsise.

Sâmbătă a ȕis el, când era să plece:

— Nu m'aș duce aȕi, aș rămâne acasă, că baba aia nu prea dă încoace, dar'... de lipsesc nu-'mi dă leafa... Trebuie să mă duc.

— Sciu eu, puiule... aȕi e Sâmbătă... lasă, că e bine și așa... o să fie odată și mai bine, sciu eu... că multe am tras... multe am tras, și nimic n'am ȕis...

Nu se jeluisse până acum în fața lui. S'a dus, dar' de astădată cu hotărîrea de a se reîntoarce cât mai iute acasă.

În ȕiua aceasta nimeni n'a venit în odaia bētrânei. Doctorul ședea departe. Baba de ieri și alaltăieri nu mai găsia „rēsplătire“ în casa aceea atât de săracuȕă, — la ce era să ostenească?

Pe la meȕul noȕtii ficiorul s'a reîntors treaz. Liniștea lugubră din tindă și din odaie 'l-a înfiorat, luminarea cea de sēu scotea un fum nădușitor, ear' bētrâna trăia încă. Cu ochii mari, de li-se vedea albul, s'a bucurat când el s'a plecat spre pat și a prins-o de mâna caldă; cu zimbetul nemișcat al omului muribund și cu limba îngroșată în gură a rostit vorbele, ce s'au întipărit pe vecie în mintea lui: „Mulțumim și de atât..“

Și tot nu credea, că în câteva ciasuri are s'o peardă. Pe drum cătră casă s'a temut, că o va găsi moartă; acum o vedea, și nu se teamea.

Mai nainte de a se culca a voit să îndrepte flacăra luminării, și meșterind a stîns-o. A aprins-o de nou, murmurând o înjurătură; apoi s'a culcat îmbrăcat pe laviȕa de lîngă pārete și a durmit greu până în ȕiua mare... Ea murise demult.

Trupul ei cald îl făcea să-și închipuească un moment, că doarme. Dar' vedea, că nu rēsuflă. A prins-o de umeri, a ridicat-o încet, încet din perină; atunci deodată capul ei s'a lăsat pe spate, ear' gura a rămas deschisă... 'L-a lovit o milă neună... 'L-a așeȕat capul în perină, și a stat mut, fără lacrimi, cu totul hăbăucit în fața cadavrului.

Au sosit pe urmă alȕii, au aprins o luminare nouă, și au grijit de ceea-ce el în ticăloșia sa nu putea îngriji.

A treia ȕi au îmormēntat-o cum se cuvine omului cinstit... Popa a ȕinut o predică fără mult înȕeles, dar' lungă.

Când s'a vēȕut singur, a început în sfirșit a se desmeteci. Au venit la rînd muștrărele; și

de amărîciune îi venia pofta să-și bată capul de zidurile casei pustii. Nu-'l mai ținea locul...

Vorbele ei din urmă îi sunau în urechi; ea a voit o singură dată să-'l reȕină acasă, — el n'a rămas, nici măcar un popă nu 'i-a adus; acum înȕelegea dorul, cu care era așteptat serile; înȕelegea dragostea ei, ascultarea ei, și sila aceea de a-'i ghîci gāndurile lui. — În schimb ce 'i-a dat el?... Își închidea ochii, și o vedea îngāndurată cu ochii mari și frāmēntānd printre deȕete colȕul umed al basmalei...

Adecă ce? Făcuse totuși ceva și el: rugase pe sfinȕia sa să țină o predică, cum va sci mai frumoasă. Căci așa 'l-au sfătuit să facă nisce oameni buni. Și adevērat, că popa a și cuvēntat... Numai într'un loc nu 'i-au plăcut băiatului vorbele părintelui sfinȕiei sale: acolo, unde rēposata își cere iertăciuni dela toȕi, și chiar dela el, dela ficiorul seu. Prost popă! Ea să-și ceară iertări dela dînsul?! Ce rușine!... Încolo, frumos a vorbit.

Oare dacă s'ar mai duce odată la popa, — ar vrē să se spovedească și să scape de chin. O spovedanie mult ajutā pēcātosului.

A și pornit chiar în ȕiua următoare, mergēnd așa cam în dorul lelii. Cum a dres-o, cum nu, s'a deșeptat, că se opresce drept în pragul cărcimei. Picioarele sale erau deprinse mai bine cu drumul acesta, decăt cu cel al bisericii. Dar' a gāndit:

— E vreme și pentru aceea.

Birtașul ședea singur.

— Astăzi tu să-'mi fii popă... Nisce vin, neică! Iute!

— De care?

— D'al mestecat... Ori n'ai d'ala? Ce riȕi?

— Las' să veȕi... îți sorbi mustaȕa, puiule!

După al treilea pāhar își aducea aminte de cāntecul ce-'l cāntase în ȕilele trecute:

„Pāhārelu-i cāt un cui,
Când îl pui la gură, nu-i;
În fundul pāharului
Sănētatea omului...“

Dar' acum nu 'l-a cāntat. Birtașul a început să-'i povestească. Ear' el, deși erau numai ei doi în cărcimă, ȕicea mereu:

— Copii! să bem, să bem! că amărîciunea numai așa se înecă. Dar' lăutari să nu-'mi aduci, le sparg cetera de cap, auȕi neico!... Și de mâne încolo n'am să mai beau... pe sufletul meu —
— Până Sâmbătă! a întregit-o birtașul.

Școalele romānesci din Turcia.

(Urmare și fine.)

Școalele romānesci fundate în provinciile turcesci sînt după dl T. Burada următoarele:

1. Școala din Tîrnova, fundată la 1864 de învēȕătorul Dim. Atanasescu. După multe prigoniri din partea Grecilor funcȕionează regulat dela 1867 și a avut în anul școlar expirat 20 de elevi.

2. Școala din Gopeși, fondată la 1865 de D. Cosmescu. Are de present trei institutori și 117 elevi și este susținută din fondul Cozacovici, un fost brav Macedonean stabilit în România și mort la 1868.

3. Școala din Avela, întemeiată de binemeritul Apostol Mărgărit la 1867. Iarna scoborîndu-se Români din Avela din localitatea lor muntoasă, școala funcționează în Damași. având câte 60—90 elevi.

4. Școala din Vlaho-Clisura, întemeiată tot de Apostol Mărgărit la 1868, după nespuse șicane din partea Grecilor, de present are un director, patru institutori și 65 elevi.

5. Școala din Ochrida, întemeiată la 1868 de G. Tomara. Iarna funcționează în Zgala și are 55 elevi.

6. Școala din Călive lângă Veria, fondată la 1870 de D. Badralexi. Iarna funcționează în Veria. Are 4 institutori și 154 elevi.

7. Școala din Crușova, întemeiată la 1868 de St. Cionescu. Astăzi s'a dezvoltat la 4 clase primare și două gimnasiale cu 133 elevi.

8. Școala din Neveasta, înființată la 1875 de C. Ionescu Chirana. După deschidere a fost închisă și întemeietorul aruncat în temniță în urma machinațiilor grecesci. Intervenind dl Apostol Mărgărit prelungă Savfet-Pașa, școala s'a redeschis și a avut în anul expirat 45 elevi.

9. Școala din Perivoli, întemeiată la 1877 de Gh. Pardichi. De present are doi învățatori și 50—90 elevi. Iarna funcționează în Grebena, unde se retrag locuitorii din muntosul Perivoli.

10. Școala din Perlepe, fondată la 1878 de învățatorul Niculescu, are doi învățatori și 54 elevi. Până în anul trecut a stat sub conducerea dlui D. Lazarescu Lecanta, pe care publicul transilvănean îl cunoaște din zeloasele sale corespondențe publicate în „Tribuna“ parte cu iscălitura proprie, parte sub pseudonimul *Meciu-Bon*. În anul din urmă acest brav dascăl s'a permutat la gimnasiul din Ianina.

11. Școala din Bitolia (Monastir), fondată la 1878 tot de dl Apostol Mărgărit. Are un învățator și 40 elevi.

12. Școala din Moloviște, fondată la 1880 de Gușu Popa Costa. Are trei clase și 93 elevi.

13. Școala din Hrupișta, fondată la 1880 de C. Ionescu Chirana. Are 26 elevi.

14. Școala din Magarova, fondată la 1880 de Albeleanu, are de present 4 clase cu 47 elevi.

15. Școala din Samarina, fondată la 1880 de Ioan Șomu Tomescu, are 2 clase cu 110 elevi. Iarna funcționează în Vlaho-Iani.

16. Școala din Furca (Pind), fondată la 1880 de Constantin Furceanu, are 32 elevi.

17. Cea din Grebena, fondată la 1880 de institutorul Șumba. De present are 4 clase primare și una gimnasială. Aici se adună iarna și Români din Avela, Perivoli și Samarina.

18. Școala din Băiasa, întemeiată tot de Șumba la 1880, are 42 elevi.

19. Liceul din Bitolia (Monastir). S'a deschis la 1880 decătră profesorii Glodariu din Brașov și Corvin din Blaj. La 1882 i-s'a adaus și un internat cu 46 de bursieri. Astăzi este complet cu 11 profesori și doi pedagogi, având 94 elevi, dintre care 65 interni. Director este dl Cosmoleiu, Român din granița Năsăudului și licențiat al universității din Cluj.

20. Școala din Nijopole, întemeiată de Gușu Nijopoleanu la 1881. Are doi învățatori și preste 72 elevi.

21. Școala din Laca (Laista), întemeiată la 1881 prin învățătorul Tanase Popa-Ioan. Dela 1883 mutându-se acest învățător de acolo, școala a încetat a mai funcționa și nu s'a mai deschis până astăzi.

22. Școala din Pleasa (Epir), întemeiată la 1881 prin preotul Haralambie Balamaci. Are vara preste 80 elevi, dar' iarna mai puțin, căci locuitorii se mută la Ghiorghea, unde încă este o școală permanentă cu 73 elevi.

23. Cea din Constantinopol. S'a deschis la 1882 pentru băieți și fete cu institutorul Tașcu Iliescu, cunoscut și ca literat și poet în dialectul macedo-român. În 1886 permutat fiind dl Iliescu în Crușova, locul seu natal, ca profesor gimnasial, școala din Constantinopol a încetat de a funcționa, până la altă ocaziune. Există însă intenția de a funda la Constantinopol o școală primară și un gimnasiu românesc.

24. Școala din Turia, fondată la 1884 de G. Zizi. De intrigile grecesci a scăpat numai prin intervenirea guvernului Ahmed Fevzi-Pașa, care trecând pe acolo și convingându-se, că locuitorii din Turia sunt Români, a mijlocit, ca școala românească să se instaleze în edificiul școalei comunale, care era grecească, deși Români au clădit-o și o susțineau.

25. Școala din Ianina, cel mai însemnat centru grecesc între frații nostri macedo-români, a fost deschisă la 1886 de I. Hondrozum cu 10 copii. La 1888 avea 4 clase primare și 2 gimnasiale. Astăzi funcționează numai clasele gimnasiale, care-și primesc elevii din școalele din Turia, Perivoli, Abela, Băiasa, Furca, Samarina etc. Școalele primare s'au suspendat în mod provisor, dar' se vor redeschide, îndată-ce le vor fi asigurate mijloacele. Nenumărate au fost eforturile Grecilor și Grecomanilor de a nimici această școală.

26. Școala din Risna, deschisă la 1889, a încetat a funcționa.

27. Școala de fete din Ochrida, fondată la 1879 de Agapia Apostolescu, are 20 eleve.

28. Școala de fete din Crușova, deschisă tot la 1879 de Victoria Petrescu, are trei institutoare și 87 eleve.

29. Cea de fete din Gopeși, deschisă în același an de Elisa Cosmescu, are 45 eleve.

30. Cea de fete din Vlaho-Clisura, deschisă la 1881 de Alexandrina Calotescu, are 60 de eleve.

31. Cea de fete din Moloviște, fondată la 1881 de Venera Chircu, are 49 eleve.

32. Școala de fete din Bitolia, fondată la 1881 de Alexandrina Bizanti, are 71 eleve.

33. Școala de fete din Salonic, deschisă la 1881, a încetat de a funcționa.

34. Școala de fete din Magarova, deschisă la 1882 de Sevastia Caloveloni, are 21 eleve.

35. În 1887 s'a deschis și la Ianina o școală de fete românească prin d-șoara Boreoslavski, dar' a fost mai apoi suspendată.

Afară de aceste școale, dl Burada ne asigură, că deja în anul de față se vor mai deschide vr'o 15 școale românesci în comunele mai de frunte, unde s'au făcut deja toate pregătirile, și că pe încetul, sînt prospecte temeinice, că mai toate satele românesci din provinciile turcesci vor avè școala lor, unde copiii vor învăța carte și lumină în dulcea și străbuna lor limbă maternă.

Nu mai restă, decăt ca România să-și pună în cumpănă toată influența sa prelungă înalta Poartă din Constantinopol, ca să le exopereze Macedo-Românilor și un episcopat românesc. Situațiunea se pare astăzi favorabilă pentru aceasta, căci ceea-ce li-s'a dat Bulgarilor, nu înțelegem pentru-ce să nu li-se deee și Românilor.

Ear' când frații nostri macedo-români vor avè des-tule școale românesci, biserici românesci, preoți și archierei de neamul lor, atunci vor fi scăpați din ghiarele grecismului, existența națională le va fi asigurată spre întărirea și mărirea întregului românism.

Să le ajute Dumnezeu, ca așa să fie.

Fiicele Romei aduc sacrificii.

Fiicele Romei aduc sacrificii.

(Cu ilustrațiune.)

Puterile omului fiind mărginite, el foarte adese-ori se vede în neputința de a-și realiza toate dorințele și poftele sale. Și când dă de vr'o pedecă, el e foarte aplecat a căuta vina în lumea din afară, ear' nu în sine, în neajunsul puterilor, sau în nechibzuința dorințelor și pofte-lor. Când nu poate afla pedeca în lumea dimpregiur, o atribue unei puteri supranaturale, destinului, țeității. Și fiindcă s'a convins din practica vieții, că pre semenii sei contrari îi poate îmblânzi și 'și-i poate face mai aplecați prin daruri, încearcă să facă același lucru și fața cu puterile supranaturale. Le face dar' și lor daruri, le aduce jertfe, pentru-ca să 'și-le facă amice. Cultul creștin a idealizat cu desevirșire aceste jertfe, punând mai presus de toate inima nobilă, intențiunile bune, vîrteuta, cre-đința, facerea de bine, ca jertfă plăcută lui Dumnezeu, în cultul păgân însă jertfele erau legate de lucruri mate-riale. De aceea, ca un lucru mai comod, la dînșii erau și sînt jertfele foarte obicînuite. La vechii Greci și Ro-mani d. e. nu era vr'o acțiune mai importantă, fie în vieța publică, fie în vieța privată, care să nu se înceapă cu jertfe, pentru a chiea în ajutor țeitatea, sau să nu se sfișească cu jertfe, pentru a mulțumi țeității pentru spriginul dat. Un lucru de aceste importante în vieța particulară a fiecărui om e fără îndoială trecerea din vîrsta prunciei în vîrsta juniei, și în Roma străbună se și marca această trecere prin sêrbări familiare și prin jertfe. O astfel de jertfă ne înfățișează tabloul nostru. Ajunseră fetițele la vîrsta de 16 ani și trec în vîrsta fecioriei. Es de sub aripile scutitoare ale mamei și apucă pe drumul, care duce în câmpia, unde se desfășură sbuciumările vieții, cu plăcerile ei, dar' și cu desamăgirile ei. Nu jocul cel nevinovat cu păpușa este de aci înainte ocupațiunea ei pre-dilectă, ci pregătirea de a fi odată spriginul unui bărbat iubit, întemeietoarea unei familii și ângerul păzitor al vieții familiare. De aceea fiicele Romei aleargă în templu, pen-tru-ca să aducă jertfă păpușile lor, în semn de mulțumită pentru darurile ce le-au dobândit până aci dela țeitate, și în semn de legătură pentru viitor, că altele vor fi de aci încolo nisuițele, altele aspirațiunile și stăruințele, care le vor preocupa. Auria naivitate și lipsa de grije a co-pilăriei au rămas dincolo de pragul odăii de copii, de aci înainte încep alte plăceri, alte griji, alte năcazuri, alte preocupățiuni. O, de ar fi, ca nici-odată, atât de dragă-lase floricele, ca și cele reprezentate de tabloul nostru, să nu iee în schimb pentru frumoasa lor copilărie, ama-rele decepțiuni ale vieții de mai târziu!

Biserică, școală, educațiune

— Un dar. Poporeni gr.-cat. din comuna Chimitelnicul-de-Câmpie, după-cum spune „Unirea“, s'au învoit, ca prețul de rîscumpărare al regalului de cărcimărit în suma de 3510 fl. 80 cr. v. a. ce le compete dînșilor, să-l dă-ruească cu scopul de a se zidi o biserică frumoasă și corîspundătoare trebuințelor credincioșilor, care numără la 1000 suflete. Despre donațiune s'a luat act protocolar și s'a subscris un act de donațiune în toată forma. — **Biblioteca rîposatului secretar guvernial Ladislau Vaida**, lăsată prin testament gimnasiului din Blaj, s'a trimis la destinațiunea sa. Ea se compune din 1002 opuri în 1939 volume și din mai multe documente și manuscrite. — **Locuitorul din Bacamezeu George Ciucuriță** și soția sa Susana au dăruit, precum spune „Luminătorul“, suma de 320 fl. pentru turnarea unui clopôt la biserică gr.-or. din acea comună. Faptele aceste frumoase vorbesc ele pentru sine!

Literatură și sciință.

— **Crestomatie Română**, modele literare din autorii secolului al XIX-lea, cu notițe biogra-fice și aprețieri literare, întocmite pentru clasele superioare de liceu, seminar, școale pedagogice. externate etc., de *L. Manliu*, pro-fesor, București, lito-tipografia Carol Göbl, 1891, este titlul unei folositoare lucrări, care va umplă un gol până acuma mult simțit în literatura noastră de cărți școlare. Autorul, bine cunoscut lumii învățătorești prin publicațiunile sale anterioare: „Curs elementar de gramatica ro-mână“, partea etimologică și partea didactică, care se numără între cele mai bune publicațiuni de acest fel la noi; „Curs practic și gradat de gramatica ro-mână pentru usul claselor secundare“; „Curs practic și gradat de stil și compositiuni“ și „Poetica Română pentru cursul secundar“, completează lucră-rile sale, menite a pune o basă bună pentru învățarea limbii materne, prin această nouă lucrare, care stă cu vrednicie alături cu celelalte produse ale sale de lite-ratură școlară. Precând însă în „Stil și compositiuni“ a fost silit să iee pentru ilustrarea regulilor exemple și din autori străini, sau să formeze însuși modele corîspundê-toare, acum, când e vorba ca școlarii să învețe, după-cum țeice autorul în prefața, stilistica din un punct de ve-dere mai înalt, e neapărată trebuința să se înfățișeze ele-vilor numai modele din autorii nostri naționali, căci numai astfel se pot aduce la cunoștința lor ceea-ce este caracte-ristic stilului românesc. Aceste modele sînt scoase cu o chibzuită alegere din cei mai buni scriitori ai nostri moderni ca: C. Negruzzi, Odobescu, Creangă, Ispirescu, Slavici, Veniamin Costachi, Cogălniceanu, Hașdeu, G. To-cilescu, D. Sturdza, Conta, Lambrior, Eminescu, I. Ghica. Maiorescu, Gherea, Alexandri, Gane ș. a. Ele pe deo-partea au să servească ca modele pentru diferitele genuri stilistice, ear' pe de alta să dee o icoană a desvôltării literaturii noastre din veacul acesta.

Folosul ce-l putem trage din citirea acestor bucăți alese se măreșce prin o scurtă întroducere, arătând cau-sele politice și culturale în general, care au produs în veacul acesta avîntul îmbucurător în desvôltarea limbii și a literaturii noastre, și apoi prin datele biografice mai importante și prin o scurtă caracterizare a producției lite-rare a autorilor, din care s'au scos bucățile crestomatiei.

Învățătorii dela școalele noastre poporale, chiar deși nu vor pută folosi imediat cartea pentru învățămîntul limbii materne în școalele, unde sînt aplicați, vor afla totuși într'însa un material bogat și interesant, care să servească a le completa cunoștințele lor despre limba și literatura română, să le arete și mai aievea frumșeța acestei limbi, și să-i facă să o iubească și să o cultive și mai cu dinadinsul. Dar' nu numai învățătorii, ci ori-și-cine, care neavînd ocașiune a citi în întregul lor inte-resantele scrieri, din care sînt scoase bucățile, află cel puțin în cuintesență materialul, care să-i dee o idee destul de clară și de viuă despre studiu actual al desvôltării limbii și literaturii noastre. — „Școala Română“, revista pedagogică a dlui V. Petri din Năsăud, are în nrul 4 următorul sumar: Istoria biblică în școala elementară. — Cunoștințe din istoria educațiunii și instrucțiunii. — Caracte-rizarea școlărilor. — O mică însciințare. — Porunci pedagogice pentru învățători. — Cătră învățătorii români. — **Reforma metodelui în studii și pedagogie**, proce-darea intuitivă, heuristica în serii zero-maximale, cu apli-cațiune mai particulară la studiile psihologice, este titlul unei lucrări publicate de I. P. Florantin, profesor de filo-sofie, la București în editura Ig. Haimann. Prețul 1 leu. — **Începutul renascerii naționale prin școale** a fost con-ferența, cu care eruditul profesor M. Străjanu a început

șirul conferențelor dela Ateneul din Craiova, arătând între altele faptele patriotice și marinimoase ale unor capi bisericesci din Transilvania, care au jertfit foarte mult pentru cauza națională. — **Logica în creațiunile populare**, a fost subiectul unei conferințe, ținute la 10 Februarie de dl Barbu Ștefănescu Delavrancea, în sala noului Ateneu din București. — **Premiile ce se vor decerne** de Academia română în sesiunea din primăvara anului curent sînt: Premiul Năsturel-Herescu, din seria B, de 4000 lei, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură; Premiul statului Eliade-Rădulescu, de 5000 lei, unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar; Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 10.000 lei, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului obiect: „Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea principatelor“; Premiul G. San-Marin, de 1500 lei, celei mai bune lucrări asupra următorului subiect: „Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine, atât la Orient, cât și la Occident, începînd cu secolul al XVI-lea până la anul 1860“; Premiul statului Lazar, de 5000 lei, celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: „Igiena țeranului român. Locuința, încălzimîntea și îmbrăcămîntea. Alimentațiunea în diferite regiuni ale țerii și în diferite timpuri ale anului“; Premiul Neuschotz, de 1500 lei, unei cărți scrise în limba română cu conținut științific. — Tot în această sesiune, Academia se va ocupa cu transformarea localului seu, astfel ca să se construeze o sală mare, în care să se poată ține conferințe literare. — Pentru înființarea unui **Museu etnografic** în Cernăuți, face propagandă literatul R. F. Ka indl. Scopul lui va avea să fie: studiarea și cunoașterea relațiilor patriei mai înguste (Bucovina) și a popoarelor ei, deoarece „în o țeară, în care, ca și în Bucovina, se află încă atâtea naționalități și în parte pe o treaptă de cultură primitivă, se oferă unui muzeu etnografic materii abundente“, dar afară de aceste „multiplu este și interesul, pe care-l oferă viața și lucrarea locuitorilor în marea varietate a naționalităților, moravurilor și obiceiurilor; admirabile sînt numeroasele produse ale industriei de casă, interesantă e îmbrăcămîntea, sculele, obiectele menite pentru trebuințele casnice“, astfel că „în ori-ce direcție se pot afla lucruri, care merită să fie scrutate, știute și cunoscute, și altele, care trebuiesc știute față cu tendințele de obiceiuire și schimbare ale culturii moderne nivelătoare. Un muzeu etnografic dar' nu numai ar da un puternic sprigin studiilor în această direcție, ci ar fi totodată și țerii spre folos, ear' capitalei ei 'i-ar servi spre podoabă și onoare“.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— Au apărut: **Arii populare**, publicate în un fascicul nr. 3, de G. A. Dinicu, absolvent al conservatorului de muzică din București. — **Ei! Vals**, compus de G. N. V. — **Un monument** se va ridica la Ploiesci în cîntea batalionului II. de vînători, căduți în răsboiul din 1877/78. Inițiativa a luat-o un comitet, care va aduna mijloacele trebuincioase bănesci prin subscripțiuni. — **Un monument comemorativ** pentru unirea României cu Moldova se intenționează a se ridica în România. Inițiativa se datorește dlui M. Kogălniceanu, V. A. Urechă și mai multor senatori și deputați.

Higienă cosmetică.

— O mână frumoasă este unul din atributele frumeteii femeiesci. Nime nu poate însă să-și procure alte mâni decât cele-ce 'i-le-a dat natura, totuși putem prin oare-care îngrijire să acoperim defectele dela natură, sau cel puțin să nu le facem prin negrijă și mai mari. Cine

voesce să aibă dar' mâni micuțe, să nu sevrșească lucruri prea grele, și cine voesce să nu-și facă mâinile urite, să nu umble cu ele prin leșie, să nu ese cu ele ude prin cerul rece al dimineții, să le ferească de degerături. Voind a avea mâni cu pele moale ca și catifeaua, trebuie să te speli cu apă călduță, în care s'a disolvat puțin Amonin și borax, două săruri, care se pot cumpăra din ori-ce farmacie, ear' voind a avea mâni albe ca laptele spăla-ți-le în apă călduță, în care s'au pus țărițe de ovēs, sau fă-ți din un albuș de ou proaspăt și din nițică peatră acră disolvată în apă o alifie subțire și te unge cu ea pe mâni seara înainte de a te culca.

De toate și de pretutindeni.

— **Petrecere cu joc** va arangia „Reuniunea pompierilor voluntari“ din Seliște la 28 Februarie a. c. în sala cea mare a școalei, în favorul fondului reuniunii. — **Aniversarea de 25 ani** a revistei „Convorbiri Literare“, care dela înființarea ei și până ađi a ocupat unul din cele dintei locuri între revistele noastre literare, se va sërba în anul acesta decătră membrii vechi ai societății „Junimea“ din Iași. Între acești membri se numără persoane ca P. P. Carp, T. Maiorescu, Iacob Negruzzi, Th. Rosetti ș a. — **Un costum potrivit cu spiritul timpului** a purtat ăilele trecute o damă, care apărū cu „Electricitate“ la un bal costumat din Berlin. În bucele frisurii à la Récamier avea mici lămpi electrice. Haina cea largă din catifea violetă, lăsând brațele și umerii goli, era pe de margini brodată cu fulgere de aur, precând un alt fulger se scobora dela cingătoare la marginea de jos a hainei. Giurul taliei 'i-l încingea un cordon din 6 șireturi groase de fir de aur, ale căror capete atîrnau în partea stângă, formând un ciucure, în care se afla un mic telefon. Tivul dela gît al hainei era împodobit cu mici plăci de aur și de argint, care formau o pilă galvanică. Această pilă ajungea până pe umeri și se sfîrșia în cătărâmi, care țineau mînele scurt sumese, formând totodată polii bateriei. Dela cătărâmi treceau două șireturi înspre spate. La locul împreunării lor era fixată o stea, care reprezenta arcul luminos al bateriei electrice.

Cronica săptămânii.

— **Proiectul de lege despre tribunalele consulare**, cu a cărui desbatere în general s'a ocupat dieta ungară dela 18 Februarie încoaci, a dat ansă la o repetire a scenelor petrecute în parlament, când cu ocasiunea desbaterei proiectului militar. După dispozițiunile acestui proiect, jurisdicțiunea asupra sudțiilor austro-ungari din străinătate o exerciază consulatele în acele țeri, în care funcționează judecătoria consulară. În Constantinopol se va înființa un tribunal consular suprem, care decide în a doua și a treia instanță. Președintele acestui tribunal suprem va fi odată austriac, odată unguresc. Judecătoria deasemenea vor consta din Austriaci și Ungureni. Pe toți membrii tribunalului îi numesce Monarchul. Propunerea în această privință o face, în înțelegere cu ministerul de externe, guvernul acelu stat, al cărui cetățean e cel-ce are să fie numit. Cu privire la ceilalți membri, fiecare guvern, în înțelegere cu ministerul de externe, face propuneri pentru cetățenii sei. Dreptul disciplinar asupra tuturor judecătorilor îl exerciază ministerul de externe. Judecătoria sînt inamovibili. Sentențele se aduc în numele Maiestății Sale al Împăratului și al Regelui. Judecătorii consulare au să judece totdeauna după legile acelu stat, al cărui sudit e respectivul. Guvernul unguresc e însă autorizat a face eventuale schimbări de lipsă pe calea ordonanței. Ordonanțele ce se vor emite sînt a se pre-

senta mai înainte camerei. Legea are valoare numai pe un timp de zece ani. Toate dispozițiile proiectului de lege denotă, că această regulare are să se facă pe baza actualiei stări de drept public și cu respectarea caracterului dualistic al monarhiei. În decursul desbaterilor, contele Apponyi a prezentat în contra proiectului guvernului un proiect de rezoluțiune, prin care cere ca: jurisdicțiunea consulară asupra sudiților unguri să se exercizie în numele Regelui Ungariei prin judecători consulari numiți de Maiestatea Sa cu contrasignarea ministrului unguresc; ca în casuri speciale să poată fi instruiți și consulii ca judecători consulari unguri; ca judecătorii consulare unguresci să judece după dreptul patriei lor; ca apelațiunile să se facă la curțile de apel din patrie, rămânând ca competența judecătorească să se hotărăască prin indigenatul acusatului; ca sudiții austro-ungari ei înșiși să hotărăască, dacă vor să fie tractați egal cu cetățenii unguresci, sau cu cei austriaci; ca normele disciplinare, formale și materiale cu privire la judecătorii consulari să se stabilească prin lege cu considerarea raporturilor speciale. În vorbirea sa Apponyi a atacat mai ales pe ministrul de justiție Szilágyi. Acesta a apărut proiectul guvernului, dar' a fost apostrofat de opoziție, că voesce să creeze noue afaceri comune, care ar pregăti calea spre „Reichsrath“, și i-s-a imputat, că a devenit necredincios ideilor în această direcțiune, apărută de d-sa cu altă ocaziune la anul 1879. Voind ministrul să răspundă, a fost întimpinat de opozițiune, care necontentit aclama pe Apponyi, cu larmă grozavă, astfel că numai cu mare greu i-a succedat presidentului camerei să restabilească ordinea. Dispoziția camerei e din această cauză iritată, și se dă cu socoteala, că continuarea acestor scene, vor avea pentru Szilágyi rezultatul, care l-au avut pentru Tisza. — Adunările alegătorilor români în contra proiectului despre asilele de copii se continuă încă. S'au mai ținut întruniri bine cercetate la Cluj, Banfi-Huedin, Câmpeni, Supurul-de-sus. Cea dela Dicio-St.-Mărtin a fost oprită. — În Cislaitania sunt la ordine programele electorale ale deputaților pentru noul senat imperial. Comitetul electoral al societății politice a **Românilor bucovineni**, „Concordia“ din Cernăuți, formulează dorințele îndreptățite ale poporului român din Bucovina în următorul chip: 1) Păstrarea individualității țerii pe baza legii fundamentale din 1868 susținându-se autonomia ei; 2) dezvoltarea culturală națională, mai ales prin înmulțirea școlilor populare și prin întrebuințarea limbii poporului în afaceri judecătorești și administrative; 3) asigurarea intereselor bisericii ortodoxe răsăritene; 3) prosperarea economică prin mijlocirea de credite pentru agricultori și industriași și prin încheierea convenției comerciale cu România. Drept candidați recomandă pe dd. Iancu Lupul și baronul Eudoxiu de Hurmuzachi. — În învecinatul regat al Sârbiei partidul radical a provocat prin opoziția sa în contra ministerului Gruici, retragerea acestui minister. Noul minister e compus astfel: Pasici, presidiu fără portoliu; Vuici, finanțe; Gjaja, interne; Gheorghievici, externe; Gersici, justiție; Nicolici, instrucție; Taușanovic, agricultură; Velimirovic, clădiri publice și colon. Rașa Miletici, rășboiu. Pasici fiind cunoscut ca prieten călduros al Rusiei, e probabil, că politica sârbescă va ajunge cu vreme tot mai mult în apele rusesci. — **Între Franța și Germania** pare că e pe cale a se face o apropiere. Din incidentul morții pictorului Meissonier, împăratul german a scris societății pictorilor francezi, al cărei president era Meissonier, o călduroasă scrisoare de condolență; ear' presidentul republicei, din cauza jubileului ce în curând are să serbeze unul din cei mai învățați Germani, profesorul Helmholtz, l-a distins pe acesta,

numindu-l cavalier al Legiunii de onoare. Pe de altă parte fiind a se arangia la Berlin o expoziție de pictură, cercurile berlineze cele mai înalte ar voi să vadă la această expoziție reprezentată și arta franceză. Călătoriei ce tocmai acuma a întreprins-o la Paris împărăteasa Frederic, însoțită de fiică-sa, prințesa Margareta, i-se atribute mai ales scopul de a îndupleca pe pictorii francezi să expue la Berlin. Cei mai de frunte pictori s'au și declarat gata a expune și s'a exmis din partea societății artistilor o comisie, care să pregătească lucrurile. O telegramă din Paris cu data de 27 Februarie n. anunță însă, că pictorii Détaillie și Constans și ceilalți pictori francezi și-au retras promisiunea lor cu privire la participarea la expoziția berlineză de arte.

Sciri personale.

— **Audiențe** la Monarchul au avut la 23 l. c. PP. SS. LL. metropolitul Ioan Vancea și episcopii Mihail Pavel și Victor Mihályi. — **Himen.** Dl Nic. Popovici, cunoscutul cântăreț și profesor de musică în Brașov, și-a sârbat la 10/22 l. c. cununia cu domnișoara Maria Boamben. — † **Elia Măcelariu**, consilier reg. guvernial în pens., membru fondator al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, membru ordinar al comitetului „Asociațiunii“ dela înființarea ei până în present, deputat congresual și sinodal, asesor consistorial, president al institutului de credit și economii „Albina“, president al comitetului parochial al bisericii gr.-ort. din suburbiul Iosefin, membru al comisiunii comitatense și al consiliului cetățenesc, a răposat la Sibiu în 8/20 Februarie în vîrstă de 71 ani. — **Teodor baron de Hansen**, unul din cei mai însemnați arhitecți ai timpului modern, a răposat la 16 l. c. în Viena în vîrstă de 78 ani. — În Agram a răposat cardinalul **Mihalovici**.

Deslegarea ghîciturii din nr. 5 este: Ieremia, Orleans, Alba-Iulia, Nastasia, Vivat, Alexandrescu, Nadab, Coriolan, Eređi, Abelard. — Inițialele dau: Ioan Vancea, literele dela fine: din Buteasa.

Deslegări nimerite ni-au trimis: Valeria Păușan, Vaskö; Cornelia Fizeșan, Pesac; Elena Borca, Petrovselo; N. Henegariu, Lancrêm; Ioachim Muntean, Gurariului; Emanuil Măglașu, Sibiu; Silvia Rufan, Biserica-Albă; Dem. Făgărășanu, Gherla; Emilia Cupcea, Măgeruș; Flora Șerban, Gherla; Nicolau Onciu, Uzdin; Vioara Magdu, Ecica și O. Coșea, Sibiu.

La sortire s'a tras numele dlui Emanuil Măglașu. Cerënd d-sa a se trimite cărțile menite deslegătorului, bibliotecii școlii din Reșinari, s'a dispus trimiterea lor la această adresă.

Notă: Incheiând nru l Vineri înainte de prânz P. T. dd., care ne trimite deslegări la ghîcitură, sînt rugați a le expeda așa, ca să le primim cu posta de Joi, căci cele sosite mai târziu nu le mai putem publica.

Corespondența foi.

Flutur, Melancolie, Cluj: Versuri ca:
„Și astăzi când poporul nost
Eară-i liber cum a fost,
Când al Romei tricolor (!)
Ambla lumea 'nvingător“

și

„Și lemnul cel verde, umed
Se aprinde cătinel,
Însă nu poate să-l stingă
Zama ce ese din el“,

și celelalte de felul acestora, vor fi făcut plăcere autorului când le-a compus, credem însă, că nu aceeași plăcere o vor avea și alții să le citească. — *T. B., st. jur., Cluj:* „Răsunete, Unei copile, Farmecul luminei, Jalea mândrei“ și ca idee și ca formă lasă prea mult de dorit. — *Letiția M.:* Strofelor 2 și 4 din „O întrebare“ nu li-am putut afla înțelesul. Ear' ode de ale lui Horatius Flaccus, dacă nu cunoaște cineva limba latină, ci le versifică „liber“ după o traducere în prosă făcută de altul, perd prea mult din farmecul lor. — *P. R., Brad:* Deslegarea la nr. 5 nu e pe deplin nimerită. — *P. V., Măderat; I. B., Caransebeș:* Cu deslegări necomplete, cu etc. nu avem ce face. — *O. C., Sibiu:* Deslegarea ghîciturii din nr. 4 o am primit după eșirea nrului 6.